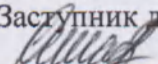

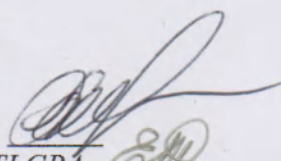
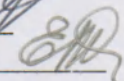
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
“ФАХОВИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ КОЛЕДЖ
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
імені ВАДИМА ГЕТЬМАНА”

Затверджено
Заступник директора з НР
 Оксана ВОЛИНЕЦЬ
“17” 01 2023 р.

Інтегрований курс
«ГРОМАДЯНСЬКА ОСВІТА» (Основи правознавства)

Програма інтегрованого курсу
за освітньо-професійним ступенем
фаховий молодший бакалавр

- Спеціальність **051 «Економіка»**
Освітньо-професійна програма «*Логістика*»
- Спеціальність **071 «Облік і оподаткування»**
Освітньо-професійна програма «*Облік і оподаткування в бізнесі*»
- Спеціальність **072 «Фінанси, банківська справа та страхування»:**
Освітньо-професійна програма «*Фінанси, банківська справа та страхування*»;
Освітньо-професійна програма «*Митна справа*»;
Освітньо-професійна програма «*Банківський бізнес*»,
- Спеціальність **073 «Менеджмент»**
Освітньо-професійна програма «*Менеджмент бізнес-організацій*»,
- Спеціальність **075 «Маркетинг»**
Освітньо-професійна програма «*Маркетинг*»,
- Спеціальність **076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»**
Освітньо-професійна програма «*Підприємницька діяльність*».

Укладачі:
викладач Мар'яна ЛЕУС
викладач Олена ТЕРЕНТЬЄВА

Розглянуто і рекомендовано до затвердження
на засіданні предметної (циклової) комісії
правничих дисциплін
протокол № 6 від «17» січня 2023р.
Голова предметної комісії Здєр Олена ЗДОРЕНКО

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ:

Основна:

1. Конституція України. Прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 ;[Електронний ресурс] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/>
2. Хартія Ради Європи з освіти для демократичного громадянства й освіти з прав людини. укр/англ / <http://ukr.theewc.org/Content/What-we-do/Demokraticzna-shkola/Navchal-nimateriali>
3. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 р.[Електронний ресурс] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12#Text>
4. Про громадянство України: Закон України від 18 січня 2001 р.[Електронний ресурс] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14#Text>
5. Про Кабінет Міністрів України : Закон України від 10 жовтня 2010 р. [Електронний ресурс] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text>
6. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 р.[Електронний ресурс] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97>
7. Про судоустрій та статус суддів: Закон України від 7 липня 2010р.[Електронний ресурс] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2453-17>
8. Про Конституційний Суд України: Закон України [Електронний ресурс] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19#Text>
9. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. Із змінами та доповненнями[Електронний ресурс] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
10. Теорія держави і права в схемах та таблицях: навчальний посібник / Кол. авт.; за заг. ред. Л. Р. Наливайко. — К.: «Хай-Тек Прес», 2020. — 296 с

Додаткова:

1. Хартія Ради Європи з освіти для демократичного громадянства і прав людини (скорочене видання) укр/рос/англ /<http://ukr.theewc.org/Content/What-wedo/Demokraticzna-shkola/Navchal-ni-materiali> -
2. Декларація ООН з освіти та виховання в області прав людини /<http://daccessods.un.org/access.nsf/Get?OpenAgent&DS=A/RES/66/137&Lang=E> -
3. Громадянська освіта (інтегрований курс, рівень стандарту) : підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти / П. В. Вербицька, О. В. Волошенко, Г. О. Горленко та ін. – Київ : Літера ЛТД, 2018. – 224 с.
4. Керівні принципи освіти в галузі прав людини для систем середньої школи (2012), розроблені Бюро демократичних інститутів і прав людини ОБСЄ – доступний українською мовою онлайн за посиланням: <http://www.osce.org/odihr/93969>

Інформаційні ресурси:

1. Про судоустрій та статус суддів: Закон України від 7 липня 2010р.[Електронний ресурс] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2453-17>
2. Єдиний державний реєстр судових рішень: <https://court.gov.ua/>
3. Офіційний веб-портал Офісу Генерального прокурора: <https://www.gp.gov.ua/>
4. Судова влада України (офіційний портал) <https://court.gov.ua/>
5. Верховний Суд <https://court.gov.ua/fair/sud0470/>

ТЕМА 15. ЗАКОННІСТЬ І ПРАВОПОРЯДОК

Поняття законності. Суспільний порядок. Публічний порядок. Правопорядок. Гарантії законності.

ТЕМА 16. ПРАВОСВІДОМІСТЬ

Правосвідомість. Правова ідеологія. Правова психологія. Правова культура.

РОЗДІЛ 2. ОСНОВИ ПРАВА

ТЕМА 7. ПРАВО ЯК ОСОБЛИВИЙ ВИД СОЦІАЛЬНИХ НОРМ

Система соціальних норм. Місце і роль права в цій системі. Поняття права. Ознаки права. Об'єктивне та суб'єктивне право. Функції права та їх види.

Гуманістичні принципи права (справедливості, рівності, свободи, гуманізму). Загальні принципи права (пропорційності, правової визначеності, розумності, добросовісності, субсидіарності). Реалізація норм права.

ТЕМА 8. СИСТЕМА ПРАВА

Поняття системи права як внутрішньої його організації. Правова система і правові сім'ї. Норма права та її структура. Види правових норм. Поняття предмету і методу правового регулювання. Правовий інститут та його види. Галузь права. Публічне право. Приватне право.

ТЕМА 9. ФОРМИ ПРАВА. ДЖЕРЕЛА ПРАВА

Форми права. Джерела права. Правовий звичай. Релігійно-правові норми. Правовий прецедент. Нормативний договір. Нормативно-правовий акт. Міжнародно-правовий акт. Міжнародний договір.

ТЕМА 10. ЗАКОНОДАВСТВО

Поняття законодавства. Право і законодавство. Система законодавства. Структура законодавства та її види. Нормативний припис. Індивідуальний припис. Нормативний інститут. Галузь законодавства. Види нормативних актів. Дія нормативних актів у часі, просторі та щодо кола осіб. Індивідуальний акт.

Закон: поняття та види. Конституція: ознаки та види. Підзаконні нормативно-правові акти та їх види. Акти органів місцевого самоврядування. Локально-правові акти.

ТЕМА 11. ПРАВОТВОРЕННЯ. СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗАКОНОДАВСТВА

Правотворчість як процес організації права. Етапи правотворчої діяльності. Правозастосування. Правозастосовний акт. Тлумачення норм права. Способи тлумачення правових норм. Поняття систематизації законодавства. Інкорпорація та її види. Консолідація. Кодифікація та її види. Кодекси, статuti та положення.

ТЕМА 12. ПРАВОВІДНОСИНИ

Поняття та ознаки правовідносин. Види правовідносин. Структура правовідносин. Суб'єкти правовідносин. Об'єкти правовідносин. Зміст правовідносин. Юридичні факти та їх види. Правосуб'єктність. Правоздатність. Діездатність. Деліктоздатність

ТЕМА 13. ПРАВОМІРНА ПОВЕДІНКА І ПРАВОПОРУШЕННЯ

Поняття поведінки. Суспільно корисна і суспільно шкідлива поведінка. Правова поведінка, її види. Правомірна поведінка. Протиправна поведінка. Поняття, ознаки правопорушення. Склад правопорушення. Вина. Прямий та непрямий умисел. Необережність. Мотив, мета правопорушення.

ТЕМА 14. ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Відповідальність особи: перспективна і ретроспективна. Поняття, підстави, принципи, цілі й функції юридичної відповідальності. Види юридичної відповідальності. Обставини, що виключають юридичну відповідальність. Презумпція невинуватості.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Громадянська освіта (Основи правознавства)

РОЗДІЛ 1. ОСНОВИ ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

ТЕМА 1. ВИНИКНЕННЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

Влада і суспільство у додержавний період. Причини виникнення держави і права. Теорії походження держави і права. Історичні типи держав і цивілізаційний підхід.

ТЕМА 2. ПОНЯТТЯ, ОЗНАКИ, СУТНІСТЬ ДЕРЖАВИ

Поняття та ознаки держави. Сутність держави. Суверенітет та його види. Поняття та види функцій держави. Правова держава. Громадянське суспільство.

ТЕМА 3. ДЕРЖАВНИЙ ЛАД

Поняття державного ладу. Форма державного правління. Монархія та її види. Республіка та її види. Форма державного (територіального) устрою. Унітарна держава. Автономія. Складна держава. Федерація та її види. Імперія (метрополія, колонія). Демократичний політичний режим. Недемократичний політичний режим.

ТЕМА 4. НАРОДОВЛАДДЯ

Поняття народовладдя та народного волевиявлення. Безпосередня та представницька демократія. Поняття і види виборів. Виборче право. Активне і пасивне виборче право.

Принципи виборчого права. Абсентеїзм. Виборчі цензи. Прямі та непрямі вибори.

Поняття та види виборчих систем. Мажоритарна виборча система та її види. Пропорційна виборча система та її види. Змішана виборча система та її види. Імперативний мандат. Вільний мандат. Види виборів за територією, за об'єктом, за часом проведення, за правовими наслідками.

Виборчий процес. Одномандатний та багатомандатний виборчі округи. Поняття і види референдумів. Порядок призначення та проведення референдуму.

ТЕМА 5. ОРГАНИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ

Державна влада та її ознаки. Класифікація органів держави. Законодавча влада: поняття, завдання. Інститут президентства: поняття, завдання. Процедура імпічменту. Виконавча влада: поняття, завдання. Органи виконавчої влади. Центральні органи виконавчої влади. Місцеве самоврядування (місцеве самоуправління). Моделі місцевого самоврядування.

Судова влада: поняття, завдання. Юрисдикція судів. Інстанція суду. Спеціалізація суду. Суд присяжних. Апеляція. Касація. Правоохоронні органи: поняття, основні напрямки діяльності.

ТЕМА 6. ДЕРЖАВА, ОСОБА, СУСПІЛЬСТВО

Співвідношення держави, особи, суспільства. Людина. Індивід. Особа. Фізична особа: Юридична особа. Громадянство: поняття, підстави набуття і припинення. Іноземці, апатриди, біпатриди.

На вивчення навчальної дисципліни "Громадянська освіта (Основи правознавства)"
відводиться - 45 годин 1,5 кредиту ЄКТС.

Згідно з вимогами дисципліни “Основи правознавства” у здобувачів освіти мають бути сформовані наступні компетентності:

Загальні:

- повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи
- дотримання прав людини, утвердження демократії, справедливості, рівноправності та верховенства права
- відкритість до інших культур, світогляду і звичаїв, почуття відповідальності, почуття власної значущості
- вміння працювати самостійно, проявляти добросовісність, дисциплінованість, пунктуальність та відповідальність, а також працювати у команді колег за фахом.
- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні

Фахові:

- здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації відповідно до Закону України “Про інформацію”
- розуміння та засвоєння основних форм права: правового звичаю, нормативного акту, міжнародно-правових актів, нормативного договору, правової доктрини, правового прецеденту
- здатність самостійно складати документи правового характеру (локально-правові акти, індивідуальний припис)
- здатність аналізувати правові проблеми (інституціональний дефолт окремих органів державної влади, недотримання дорожньої карти судової реформи, поява прецедентного правозастосування) та приймати обґрунтовані рішення.
- розуміння впливу Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні.
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності
- уміння планувати і організовувати свою професійну діяльність.

		доброчесності.
4	Уміння вчитися впродовж життя	<u>Уміння:</u> визначати власні навчальні цілі, розвивати навички самоосвіти; аналізувати процес власного навчання, відстежувати інновації в науково-освітньому просторі; критично аналізувати й узагальнювати здобуті відомості й досвід, набувати нових компетентностей залежно від власних та суспільних потреб. <u>Ставлення:</u> розуміння соціальної ролі освіти, відкритість до сталого самонавчання, бажання ділитися знаннями з іншими, готовність до інновацій.
5	Ініціативність і підприємливість	<u>Уміння:</u> обирати дієві життєві стратегії; виявляти можливості й загрози для майбутньої професійної діяльності; генерувати нові ідеї, оцінювати переваги й ризики, вести перемовини, володіти й розвивати в собі соціальну комунікабельність, мобільність, адаптивність, відповідальність. <u>Ставлення:</u> відповідальність за ухвалення виважених рішень щодо діяльності в суспільстві, ділова етика та чесність конкуренції.
6	Соціальна та громадянська компетентності	<u>Уміння:</u> активно слухати та спостерігати, брати відповідальність на себе, проявляти громадянську свідомість, соціальну активність та участь у житті громадянського суспільства, аналітично мислити, критично розуміти світ: політику, право, права людини, культуру, релігію, історію, мас медіа, економіку тощо. <u>Ставлення:</u> повага до людської гідності, повага до прав людини, визнання цінності демократії, справедливості, рівності й верховенства права; емпатія, відповідальність, активна громадянська позиція
7	Обізнаність та самовираження у сфері культури	<u>Уміння:</u> розвивати власну національно-культурну ідентичність у сучасному полікультурному світі; окреслювати основні тенденції розвитку культури; зіставляти досягнення української культури з іншими культурами; виявляти вплив культури на людину та розвиток цивілізації. <u>Ставлення:</u> визнання цінності культурного багатоманіття; відкритість до інших культур, переконань та світогляду інших людей, повага і толерантність.
8	Правова компетентність	<u>Уміння:</u> набувати студентами в навчанні правових знань, предметних умінь, характерних рис, необхідних для виконання певних дій із метою розв'язання завдань, проблем, ситуацій згідно приписів норм права в навчанні й житті. Вона виступає сукупністю пов'язаних між собою правових компетенцій, що уналежнюються в когнітивному (правові знання), діяльнісно-процесуальному (правові вміння й позитивний соціально-правовий досвід у правовій сфері) та аксіологічному (особистісно ціннісне ставлення до правових явищ і процесів) компонентах. <u>Ставлення:</u> розуміння правових норм, предметних умінь, ситуацій згідно приписів норм права в навчанні й житті.
9	Екологічна грамотність і здорове життя	<u>Уміння:</u> змінювати навколишній світ засобами сучасних технологій без шкоди для довкілля й оточення; надавати допомогу собі й тим, хто її потребує; ухвалювати рішення, обмірковуючи альтернативи і прогнозуючи наслідки для свого здоров'я, добробуту й безпеки; вести активний спосіб життя, демонструвати рухові вміння й навички з фізичної культури та використовувати їх у різних життєвих ситуаціях. <u>Ставлення:</u> домінування гуманістичних принципів у світоглядній структурі суспільства, охорона навколишнього середовища, здоровий спосіб життя, відповідальне ставлення до свого здоров'я та здоров'я інших людей.

2) поглибити знання здобувачів освіти про соціальні норми, верховенство права, державний устрій України;

3) сформувати системне уявлення студентів про права та свободи людини і громадянина та механізми захисту прав і свобод;

4) сформувати позитивне ставлення до дотримання правових норм, ініціативності в реалізації своїх прав;

5) сприяти усвідомленню студентами тісного зв'язку між правовими знаннями й суспільними відносинами, розумінню системи загальнолюдських принципів і цінностей, відображених у Конституції та законах України, правової системи в цілому;

6) сформувати у студентів уміння застосовувати норми права в конкретних життєвих ситуаціях.

В основу навчання студентів покладений компетентнісний підхід, що корелюється з ключовими компетентностями, визначеними Законом України «Про освіту» та основами стандарту Нової української школи.

Компетентнісний потенціал курсу (за ключовими компетентностями)

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1	Спілкування державною (і рідною, в разі відмінності) мовами	<u>Уміння</u> : доступно і переконливо висловлювати власну думку, використовувати можливості мови для розкриття тем громадянської освіти; розпізнавати мовні засоби впливу, володіти техніками переконування; вести аргументовану полеміку на відповідну тематику; читати і розуміти перекладені та адаптовані українською літературною мовою першоджерела, авторські наукові публікації; створювати українською мовою (усно і письмово) тексти з громадянською тематикою. <u>Ставлення</u> : повага до української як державної / рідної (у разі відмінності) мови, зацікавлення її розвитком, розуміння цінності кожної мови; толерантне ставлення до плюралізму думок.
2	Спілкування іноземними мовами	<u>Уміння</u> : читати і розуміти науково-публіцистичні та художні твори громадянською змісту іноземною мовою; відбирати та використовувати інформацію про світ іноземними мовами; спілкуватися з однолітками з різних країн для взаємного обміну думками із суспільно значимих проблем. <u>Ставлення</u> : інтерес до різних сфер життєдіяльності українського суспільства, Європи і світу.
3	Інформаційно-цифрова компетентність	<u>Уміння</u> : використовувати цифрові технології для пошуку потрібної інформації, її нагромадження, перевірки і впорядкування; досліджувати суспільні проблеми за допомогою сучасних засобів, працювати з масивами даних, співпрацювати онлайн у навчальних, соціальних та наукових проєктах; створювати вербальні й візуальні (графіки, діаграми, фільми) тексти, мультимедійні презентації та поширювати їх; виявляти маніпуляції інформацією у процесі аналізу повідомлень мас медіа; виявляти джерела та авторів інформації, робити коректні посилання. <u>Ставлення</u> : повага до прав людини в віртуальному просторі, дотримання авторського права та принципів академічної

Пояснювальна записка до інтегрованого курсу

Програма “Основи правознавства”, предмет профільної середньої школи інтегрується з дисципліною “Основи правознавства” циклу дисциплін, що формують загальні компетентності підготовки фахового молодшого бакалавра.

Кількість годин предмета профільної середньої школи “Основи правознавства” складає 38 годин.

Загальна кількість годин дисципліни “Основи правознавства”, яка формує загальні компетентності для підготовки фахового молодшого бакалавра складає - 45 годин 1,5 кредиту ЄКТС.

Процес розбудови правової держави, заснованої на верховенстві права та пріоритеті прав і свобод людини, формування громадянського суспільства в Україні потребує компетентних, відповідальних, свідомих громадян. Основою демократичного розвитку українського суспільства мають стати громадяни, здатні розуміти значення права, здійснювати виважений вибір, критично мислити, аналізувати інформацію, толерантно ставитися до думок інших, брати активну участь у суспільному житті.

Предметом вивчення дисципліни “Громадянська освіта (Основи правознавства)” є система соціальних норм, правові форми організації й діяльності держави та політичної системи суспільства загалом.

Міждисциплінарні зв'язки: “Історія України”, “Соціологія”, “Основи філософських знань”.

Метою вивчення дисципліни “Громадянська освіта (Основи правознавства)” є:

- формування у здобувачів освіти системних уявлень про державу та право як основних засобів упорядкування суспільних відносин та вміння використовувати їх у практичному житті;
- формування правової компетентності студентської молоді, що забезпечує її здатність відповідально реалізовувати свої права та обов'язки в конкретній ситуації, налагоджувати соціальне партнерство в розв'язанні суспільних проблем;
- виховання у здобувачів освіти поваги до людської гідності, дотримання прав людини, демократичних цінностей, верховенства права, справедливості, рівноправ'я;
- сприяння професійному визначенню випускників у майбутньому.

Завданнями, реалізація яких забезпечить досягнення зазначеної мети, є:

- 1) сприяти опануванню студентами поняттєвим апаратом, загальнотеоретичною основою для розуміння сутності сучасної держави і права, особливостей їх виникнення, функціонування й розвитку, ролі та функцій в організації суспільних відносин;